

NOORD-AMERIKA 7 - WEEK 19 - 22

Montana - Wyoming - Nevada - Utah - Arizona

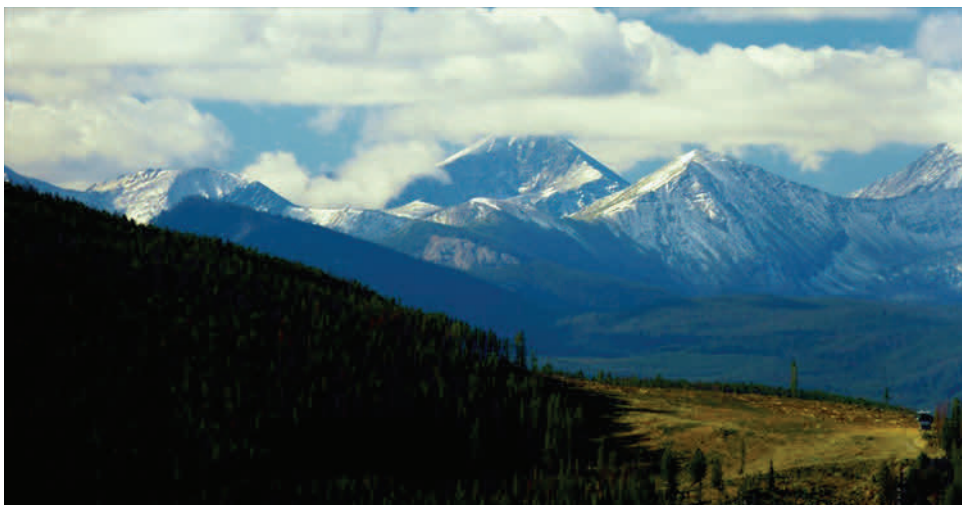
“Going to that little chapel, where the priest looks like Elvis...” We hebben een country & western-zender aan op de radio. Veel teksten met hoog zwijmelgehalte. De muziek ligt lekker in het gehoor. In Canada luisterden we meestal naar eigen muziek omdat in de meeste gebieden de ontvangst slecht is. Enkele plaatselijke radiostations die, eenmaal buiten het dorp, snel wegvallen.

In de VS lijkt de FM overbelast; vooral met dominees en aanverwante soorten. Het lijkt wel of God en Jezus hier opnieuw zijn uitgevonden en er alleen voor de Amerikanen zijn. God bless America!

Gelukkig zijn er ook themastations met goede muziek. Zo te horen aan de stemmen, zijn veel radiomakers de 60, wellicht de 70 ruimschoots gepasseerd. De reclameblokken zijn eindeloos lang. Vooral de reclame op een regionale zender is bijzonder, bijvoorbeeld een wervend gesprek tussen een snelle radiojongen en een stugge garageman, “Yes”, “Yeah”, “Eh” en dan vijf minuten lang. Boeiend.

We zijn dus in de Verenigde Staten.

We passeren de grens na Waterton bij het Glacier National Park in Montana. De weg slingerd door de bergen langs de vele gletsjers die geen gletsjers meer zijn. De namen bestaan nog, maar ze zijn verdwenen. Global warming. Over tien jaar zullen ze het park een andere naam moeten geven.

We passeren nog maar eens de Continental Divide, de Rocky Mountains-waterscheiding, die hier op ruim 2000m hoogte ligt. We dalen snel tot 1200 meter en luisteren 's nachts naar regen en enkele daverende donderslagen. Tussen de bergen klinkt dat altijd heftiger.

Bossen, weilanden en akkerland wisselen elkaar af. Veel vee, de eerste ranches met de uit filmbeelden bekende toegangshekken. Borden met 'No trespassing', verboden toegang.

Iets voorbij het Flathead Lake een museum van “de ondergang van de Indianen” en een oude Jezuïeten-missie, ondersteund door de Zusters Ursulinen. Het interieur van de kerk is beschilderd met fresco's door een bekeerde Indiaan. Wanneer we 's middags in Philipsburg aankomen is het droog en staan in Main-street enkele mensen met een groot glas bier in de hand voor de plaatselijke kroeg annex brouwerij.

Amerika heeft meer dan 1500 micro-breweries en de “Philipsburg Brewery Company” is daar één van. We maken een rondje door de hoofdstraat om alle mooi gerestaureerde panden te bewonderen en zetten de auto voor de ingang van het café waar we worden uitgenodigd voor nog een rondje, nu door de kroeg. Het is druk in het voormalig bankgebouw, waarvan Antonia de eigenaar en uitbaatster is. Eerst proeven en dan een pint. Het smaakt uitstekend. Links staan de brouwketels, rechts de tap en daartussen

zit- en statafels met de stamgasten van alle leeftijden. En hun honden natuurlijk. We zijn in het praathuis van Philipsburg beland. De barkeeper is jarig en trakteert op een hapjesbuffet. Een groep jongens in camouflagekleding en het gezicht groen/zwart geschminckt, neemt afscheid en gaat vanavond op jacht. Deerhunters.

Wij vinden een mooie kampeerplek aan een kreek. De zon is vroeg onder en de volgende morgen laat op.

Donderdag 19 september. De hoogte en de lange nacht maakt het behoorlijk fris 's morgens. We wassen ons in de beek, ontbijten en rijden dan offroad omhoog naar Ghosttown Granite. Zeshonderd meter boven Philipsburg. Een terrein vol met roestige vaten, machines en ingezakte keten. De muren van het voormalig vakbondsgebouw staan nog overeind en langs de weg terug zien we de houten stellages van de lift die gebruikt werd om graniet en materiaal te vervoeren.

In Philipsburg bezoeken we nog even de Candy Factory, volgens de eigenaar de grootste snoepwinkel ter wereld. Ze hebben echt alles, zelfs Haagse Hopjes, maar ook gesuikerde sinaasappel- en citroenpartjes, die vroeger bij je oma op een schaalje lagen. Een fotoclub onder leiding van een professional maakt foto's van al dat kleurige heerlijks. Ik ook. De eigenaar draait fudge, een soort zachte caramel, door een machine. Aan de ander kant vallen de verpakte snoepjes in een emmer.

In het visitorcentre van Anaconda worden we verwelkomd door een groep Vietnam- en Cambodjaveteranen met koffie en door hun vrouwen gebakken cake en koek. De vrije gift is voor hun armlastige medestrijders of hun achtergebleven gezinnen. De pensioenregelingen hier houden niet over. Over een brede weg door glooiend terrein en langs de Boulder River in het ravijn, bereiken we het Lewis and Clark Cavern State Park in een droge vallei met een eenvoudige camping bij de ingang. 's Avonds kunnen we bij het licht van de volle maan lezen.

Vrijdag 20 september. Meteen spektakel. Een havik slaat een robbin. De robbin vecht voor zijn leven en maakt een hoop lawaai. Snel de camera gepakt. Helaas, later blijken de plaatjes niet scherp te zijn, maar de havik laat los en de robbin ontsnapt. Onder leiding van een gids wandelen we met een groep Canadese jongeren naar boven voor een wandeling door de grotten. Zij volgen een opleiding in natuurbeheer en kunnen later aan de slag als rancher en jachtopziener. De gids, een jonge parkwachter steelt de show en maakt de tocht in de berg interessant. Als hij het licht uitdoet zie je letterlijk geen hand voor je ogen. Een man die hier ooit na een aantal dagen meer dood dan levend werd teruggevonden, werd geblinddoekt naar buiten getransporteerd en kon pas drie weken later het daglicht weer aanschouwen.

Werden we de afgelopen weken voortdurend gewaarschuwd voor beren en elanden, nu zijn de ratelslangen en spinnen aan de beurt, iets dat we hier in het noorden nog niet hadden verwacht.

's Middags rijden we door tot het Yellowstonepark, op de grenzen tussen Montana, Idaho en Wyoming. Op de route ligt Ennis, waar al duidelijk wordt dat we een toeristisch hoogtepunt naderen. Een hoofdstraat vol souvenir- en buitensportwinkels. Kroegen, saloons met klapdeuren maken het westernplaatje compleet.

Zaterdag 21 september. Het heeft gevroren vannacht en de alg in het meer naast onze kampeerplek nodigt niet uit om te gaan zwemmen. Maar de zon schijnt en in Yellowstone Village, bij de ingang van het park,

staan vierhonderd mensen hun fietsen uit te pakken voor de Yellowstone Tour. Honderd kilometer, het keerpunt is The Old Faithful, de bekendste geiser van het park. De meeste rijden op de bekende merken, Cannondale, Trek en zelfs Bike Friday, de vouwfiets voor de echte liefhebber. Het stel dat daar bij hoort is midden zeventig en zien er getraind uit. Ze zitten ook goed op hun fiets en dat kun je van veel anderen niet zeggen. Zadel te hoog, zadel te laag. Tien snelle pedaalslagen en dan weer een stuk freewheelen. Je kunt hier zo een fietsschool beginnen.

Voor ons is Yellowstone een weerzien na 35 jaar. Het grote verschil met toen is de drukte. Een paar honderd toeschouwers tijdens een

sputsessie van The Old Faithful toen, nu zijn het er een paar duizend. Elk anderhalf uur. We bewonderen weer de kleuren van de mineralen, het geborrel, de damp, de stank en alle mensen om ons heen. Ook gemengde gevoelens. Grote en bekende parken als Denali in Alaska, Banff/Jasper in Canada, Yellowstone en de Grand

Canyon, worden tegenwoordig overspoeld door toeristen. Logisch want iedereen wil deze natuurwonderen wel aanschouwen. Het maakt wel dat alles tot in de puntjes is georganiseerd. Parkwachters die exact tien minuten voor de uitbarsting van de geiser de werking uitleggen, enorme kampeerterreinen waar ze de hoofdprijs voor overnachting vragen. Een gebouw met vijftig douches en vijftig wasmachines en drogers gerund door vrijwilligers en overal borden met voorschriften en vooral veel verboden.

Het is de laatste nacht dat deze camping open is. Vanaf morgen kun je nog een tijdje door het park rijden, daarna valt de winter in.

Zondag 22 september. Het volgende park sluit direct aan op Yellowstone. Grand Teton, zonder geisers maar een indrukwekkende natuur met hoge bergtoppen en veel bomen in herfstkleuren.

Tijdens onze picknick komt een moederbeer met jong op gepaste afstand langswandelen. We nemen iets ten noorden van Jackson Hole een zijweg naar Gros Ventre en staan op een mooie plek naast de gelijknamige rivier.

Neil en Cindy komen langs en willen alles van de auto weten. Neil is een geëmigreerde Zuid-Afrikaan en kent dus de Landcruiser. Hij biedt ons stalling aan voor de auto wanneer we in november naar huis gaan. Ze wonen bij Knoxville, Tennessee. Dat is wel achthonderd kilometer van onze luchthaven bij Baltimore. De auto daar in een afgesloten ruimte parkeren kost \$250 per maand. De keuze is snel gemaakt en de volgende avond wisselen we bij kampvuur met Kentucky-whisky en bonbons uit de Candy Factory de gegevens uit. Geregeld! Nog tijd genoeg om uit te zoeken hoe we in Baltimore komen.

Maandag 23 september. Harde wind en koud! Wassen en ontbijt in de auto, een stralende zon en dan een mooie rit over een steenslagweg de bergen in, hoog boven de Gros Ventre. "Painted mountains", geel en rood kleurende bomen, een eland, een hert en boerderijen in de vallei. Vervolgens over landweg-

getjes door een verlaten Mormonendorp. Fotogenieke boerenschuren op de kale vlakte met hoge bergen op de achtergrond.

Dinsdag 24 september. Jackson Hole, The wildwest-town van Wyoming. Met schietshows, nu even niet, The one-million-dollar-bar en aan de rand het National Museum of Wildlife Art. Daar vallen alle Amerikanen voor; grote schilderijen vol bizon, wolven, elanden en beren. In de natuur zien we elke dag eekhoorns, maar die zijn blijkbaar de moeite van het schilderen niet waard. Ook veel bronzen beelden van paarden en cowboys. We lopen er doorheen met Meinte uit Friesland die een paar maanden op zijn Harley door de VS trekt.

In Jackson Hole woont ook Cal Brackin, die we vier jaar geleden in Ushuaia ontmoetten. Helaas niet thuis, want hij is als vrijwilliger voor twee jaar uitgezonden naar Mongolië. Cal maakt geen foto's van zijn reizen, maar tekent alles. Zijn eerste stripboek is uitgegeven en vertelt het verhaal van zijn opa. De tekeningen die hij nu in Mongolië maakt zijn prachtig van eenvoud en met gevoel gemaakt. Hij plaatst ze regelmatig op internet. De wereld is klein, we ontmoeten op een parkeerterrein zijn voormalig hockeycoach en in de boekwinkel een oud- klasgenoot. Cal heeft ons via internet naar zijn ouders gestuurd, maar helaas is dat niet gelukt.

De weerberichten zijn slecht en we besluiten verder naar het zuiden af te zakken. Door de bergen van de Wyoming ranch, dan het zuidoostelijke hoekje van Idaho om een paar dagen later uit te komen op Antelope Island in het Great Salt Lake. Over een lange dijk rijden we het eiland op en wat je daar het laatst verwacht

Is een grote bizon bij het toegangshek. De

antilopen komen pas later in beeld, aan de zuidkant bij de laatste boerderij die als monument in stand wordt gehouden. Daar staan houten paarden en koeien en kan ik de kunst van het lassowerpen in de praktijk brengen. Dat valt tegen, maar leuk is het wel.

Het eiland is ook een rustplaats voor trekvogels, grote en kleine waders. En onze sandhill cranes.

's Avonds ziet de lucht er onheilspellend uit. Donkere wolken in het oosten, een rode ondergaande zon in het westen, water dat groenachtig kleurt en begint te "dampen". Een bijzonder natuurverschijnsel.

's Nachts liggen we veel wakker door het luid klapperende tentdoek.

Donderdag 26 september Salt Lake City met zijn Mormonencomplex. Een groot ommuurd terrein in het centrum. The Temple, The Tabernacle, expositieruimtes, een conferentiecentrum voor 20.000 mensen. Alles is groot en strak aan de buitenkant. Binnen mierzoete bijbelse taferelen, een kleurrijk orgelconcert en veel eerbetoon aan de grote Mormonen uit de korte geschiedenis van deze sekte. Alles heeft een Disney-achtige allure. We worden aan alle kanten omringd door de keurige jongens (adspirant-apostles), die na hun opleiding hun bekeringsdrift mogen botvieren in grote steden overzee, zoals Amsterdam. Interessant is wél het genealogisch centrum. De Mormonen hebben het grootste stambomenarchief ter wereld.

Salt Lake City is de schoonste stad die we ooit gezien hebben, maar ook de meest steriele.

's Middags rijden we een saai stuk Interstate 15 tot Fillmore, waar we vanwege de storm en de regen in een cabin overnachten. Het weer jaagt ons verder naar het zuiden, waardoor we afwijken van de geplande route door het midden van de States.

Vrijdag 27 september. De eerste sneeuw is gevallen, zelfs hier. Toch verlaten we de grote weg slingeren omhoog naar Cedar Breaks op 3200 meter. Dat levert mooie plaatjes op. Sneeuw op de sparren, gele en rode berken, grasland met herten, bergmarmotten en dan staan we opeens aan de rand van de roodoranje kliffen, honderden meters diep, grillig gevormd door erosie van wind, sneeuw en water. In het skidorp is alles gereed voor het nieuwe seizoen.

We dalen af tot 'normale hoogte', d.w.z. 2000m en overnachten in een stukje woestijn; Hollow Sand State Park. Wij zijn hier de enige mensen zonder Quad. Bij elke camper staan drie of vier van die dingen, waar de hele familie tot 's avonds laat meer door de woestijn crosst. Ook de tachtig meter naar het toiletgebou wordt met de quad afgelegd. We zien hier peuters, die net kunnen lopen, op miniquads rondraggen. Over tien jaar hebben ze waarschijnlijk de omvang van hun ouders...

Zaterdag 28 september. In file door het Zion NP. Dat is niet leuk meer. Achteraf blijkt dat alle parken dit weekend open huis houden en dus gratis zijn. Parkwachters zijn nu even politieagenten en proberen het verkeer op gang te houden. Een vreemde ervaring.

We hebben het snel bekeken en vinden een bijzonder dorpje ten oosten van het park, Kanab, ook wel Klein Hollywood genoemd.

Tussen 1920 en 1970 werden hier veel westerns opgenomen met o.a. John Wayne en Gregory Peck. Aan de rand van Kanab is nog een oude filmset, compleet met saloon en cowboykost.

We staan op een mini-camping onder grote bomen, in het centrum en toch rustig. Aan de overkant van de straat vier kerkjes van verschillende genootschappen naast elkaar.

's Avonds lopen we nog even door het dorp. De busladingen toeristen die hier in de motels overnachten zijn aan het funshopen, de winkels zijn tot tien uur open. Italianen lopen met tassen vol spijkerbroeken en cowboylaarzen naar buiten. Ook niet zo gek. Een Wrangler of Levi's koop je hier al vanaf \$15. Maar die laarzen... van \$400 tot \$1000.

Aan de andere kant van het dorp tellen we nog eens negen kerken.

Zondag 29 september. Rustdag. Ontbijt met roerei, daarna de was in de laundry naast de camping, een paar klusjes aan de auto, foto's selecteren, wandelen, lezen, koffie, mailen.

Maandag 30 september. De eerste berichten sijpelen binnen over een shutdown. Dat

betekent ook dat alle nationale parken dicht kunnen gaan. Dus snel inpakken en naar de North Rim van de Grand Canyon. Deze kant van de Canyon wordt minder bezocht dan de zuidkant. De weg is rustig, eerst steppe, dan omhoog door bossen en langs weilanden tot we bij de rand van de Canyon aankomen. Een bezoekerscentrum, veel touringcars en lodges voor de mensen die hier overnachten. We lopen de trail langs de canyon en vergapen ons aan de onmetelijke diepte en de kleuren van de rotsformaties.

Terug bij de auto willen we koffie drinken, maar eerst audiëntie. De auto trekt altijd bekijks, dat weten we en dat is ook leuk, want zo heb je snel en gemakkelijk contact en spreek je regelmatig met andere mensen.

Maar soms, zoals nu, sta je met iemand te praten, terwijl iemand anders op zijn beurt staat te wachten...

Wanneer we eindelijk aan de koffie zitten stopt een Ford Mustang Cabrio met een Nederlands stel. Uit Limburg en helemaal in jaren 60 stijl. Zo hoor je hier te reizen, zeker wanneer je in Las Vegas begint en ook eindigt.

's Avonds blijkt de shutdown een feit en kunnen we onze NP-pas voorlopig op zak houden.

Dinsdag 1 oktober. We zijn gisteren teruggedreden naar 'onze' camping in Kanab en gaan vandaag naar Glen Canyon. Daar zou alles open zijn. Bij Vermillion Cliffs laat een rancher ons stoppen, legt de situatie uit en laat weten dat we op eigen risico het park bezoeken. Ze laat het hek vandaag nog open. Over een steenslagweg bereiken we een oude filmset in de rotswoestijn met droge rivierbeddingen. Terwijl we rondlopen zien

we John Wayne op zijn paard, links en rechts in de lucht schietend, voorbij komen.

Bij de Glen Canyon Dam zijn het Visitor Centre en de dam gesloten. Overal aanplakbiljetten met uitleg.

Ook dat is dus goed georganiseerd.

Terug naar Kanab, waar net een Nederlands stel met huurcamper arriveert. Ze hebben hun veertiendaagse reis afgestemd op de Nationale Parken van Utah. Daar kan nu een dikke streep door. Er blijft weinig over wanneer je maar twee weken hebt en daardoor je actieradius beperkt is.

Woensdag 2 oktober. Dan toch maar eens in Las Vegas gaan kijken. Eerst naar de Coral Pink Sand Dunes, want dat is een State Park en dus open. De reisorganisaties hebben dit ook ontdekt en als alternatief in hun programma opgenomen. Druk, maar de moeite waard. Hoge rose-oranje woestijnduinen met jucca's en cactussen. De temperaturen stijgen en we zijn blij met een kampeerplek aan het Quail Creek Lake, waar we in het heldere water kunnen afkoelen.

Donderdag 3 oktober. We zijn nu echt in de desert. Geen bomen, wel Yoshua Trees en andere cactussoorten.

Bij Glendale slaan we af naar Lake Mead met het Valley of Fire SP. De naam zegt het al. Rode rotsformaties, die nog intenser kleuren bij de eerste en laatste zonnestralen. Op de camping laten we het hefdak nog even dicht vanwege de harde wind. We drinken een pilsje met Peter die rondreist in een 4X4 Mercedes Sprinter met speciale opbouw. Eerder reed hij met zijn Landcruiser door Zuid-Afrika. Zijn vrouw is even uitgereisd en alvast teruggevlogen naar Nederland. Na het eten drinken we nog een glas wijn in zijn huisje op wielen. Wel zo aangenaam met die harde koude wind. Die gaat gelukkig liggen en 's nachts blijft het verder rustig.

Vrijdag 4 oktober. We lopen een aantal trails, o.a. langs rotstekeningen, die opvallende gelijkenis vertonen met de tekeningen die we in Zuid-Amerika zagen. Ze blijven mooi, strak en simpel, zoals de Egyptische hiërogliefen.

's Middags komen we aan bij Las Vegas. We zouden daar onze oude reisgenoten Dirk en Marieken treffen maar zij zijn nog even in Los Angeles en in deze 'Poel des verderfs' willen we niet vijf dagen zitten wachten.

Dan maar een selfguided tour, in de auto over The Strip, heen en terug in anderhalf uur. Dan heb je, volgens ons, Las Vegas wel gezien. We

missen nu natuurlijk The Strip by night, wanneer al die fantastische neonreclames de sprookjeswereld compleet maken.

Even flink doorrijden en dan zijn we in Boulder City. Geen camping voor onze auto. Alleen plaatsen voor grote campers met dikke aansluitslangen. Uiteindelijk mogen we van de beheerder in een hoekje achter het toiletgebouw. Dat hebben we al vaker meegemaakt. Grote RV-parken met zogenaamde pull-through-plaatsen. RV in het gravel, daarnaast een betonnen plaat om te zitten. Maar dat gebeurt nauwelijks. Iedereen zit binnen. Wel zo rustig, behalve wanneer de airco's draaien. We proberen daarom zoveel mogelijk dit soort 60plus-dorpen te vermijden. We rijden nog even Boulder in en ontdekken de plaatselijke brouwerij. Een mooi café met de brouwketels dit keer achter de bar. Op het terras drinken we een six-shooter, een proeverijtje met zes kleine glaasjes, nachos erbij en eenmaal binnen laten we ons verleiden tot een

pubmeal, jawel, een huisgemaakte Hamburger, een vegetarische voor Maria. Natuurlijk weggespoeld met een pint van het edele vocht.

Zaterdag 5 oktober. De wind is eindelijk gaan liggen en onder een strakblauwe hemel gaan we naar het stadspark van Boulder City. De jaarlijkse Arts and Craft Market. Een paar honderd partytentjes met kunstenaars en serieuze hobbyisten onder de bomen en de eettenten, ook heel veel, langs de lanen. In de muziekkoepeel speelt de Highschool Brassband de mensen wakker met vrolijke blaasmuziek.

Ik wordt weggejaagd door een popartkunstenaar uit Los Angeles omdat ik een paar foto's maak van zijn Andy Warholdoeken. Slechte nacht gehad volgens zijn vriendin, omdat ze urenlang bezig zijn geweest met de omgewaaide tenten. Verder blijft het gezellig. Het doet ons denken aan de kunstmarkt in Ootmarsum.

Dezelfde frutsels, beeldjes, sieraden. Maar veel minder schilderijen en meer fotowerk.

's Middags lopen we over de Hooverdam in de Colorado River. Voordat we mogen parkeren wordt de auto nauwkeurig onderzocht op explosieven. De dam is nu bijna tachtig jaar oud en voorziet de omliggende woestijngebieden van Arizona en Californië van water. Het bouwwerk trekt veel toeristen.

Amerikanen spreken ons aan en bieden hun excuses aan voor het wangedrag van hun politici in Washington. "We've to shoot them all!" Sommige zijn wat specifiek. Afhankelijk van de politieke kleur moeten óf Obama óf de Republicans het ontgelden. Ze vertellen ons over de beelden op televisie. Huilende toeristen die jarenlang hebben gespaard om naar de VS te vliegen om de Nationale Parken te bezoeken, parkranchers die zonder inkomsten thuis zitten.

De impact is groter dan we hebben ingeschat.

In het volgende verhaal komen we hier vast op te terug.

Een hartelijke groet vanuit een klein Texaans dorpje, Cut 'n Shoot. En waar die vreemde naam vandaan komt?

Campingenaar Jan Groen weet het en we zullen het in ons volgende verslag uit de doeken doen.

